

A group of five children are playing on a swing set in a park. A boy is on the left swing, a girl is on the right swing, and three other children are sitting on a large, blue, net-like structure in the center. They are all smiling and looking towards the camera. The background shows trees and a fence.

Op weg naar een rookvrije speelplek

Stappenplan

OP WEG NAAR EEN

**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Overal om ons heen zien we het gebeuren. Steeds meer plekken worden rookvrij. En sigaretten worden op steeds minder plekken verkocht. Wen er maar aan. Want een wereld waarin onze kinderen volledig rookvrij kunnen opgroeien, komt hoe dan ook steeds dichterbij. Met een rookvrije speelplek geef je het goede voorbeeld aan kinderen en bied je iedereen een gezonde en dus rookvrije omgeving. Voorbeelden van speelplekken zijn speeltuinen, kinderboerderijen en buitenzwembaden. Samen gaan we op weg naar een Rookvrije Generatie.

Wat is een geheel rookvrije speelplek?

Een geheel rookvrije speelplek, zonder uitzondering, betekent:

- Binnenruimten zijn geheel rookvrij.
- Ook het gehele buitenterrein is rookvrij: de ingang en alle ruimte binnen de hekken of andere begrenzing van de speelplek, inclusief het terras.
- Het rookvrij-beleid is structureel en geldt voor iedereen: vrijwilligers, medewerkers en bezoekers.
- Borden of andere aanduidingen geven aan dat het terrein rookvrij is.
- E-sigaretten/vapes en nieuwe tabaksproducten (zoals verhitte tabak) passen niet bij een rookvrije speelplek. Net als de tabaksigaret zijn deze producten schadelijk en verslavend.

Geheel rookvrij is de aanbeveling en het streven. De organisatie of het bestuur kan hier ook stapsgewijs naartoe werken om draagvlak te creëren.

Toelichting stappenplan

Dit stappenplan helpt je bij het rookvrij maken van jouw speelplek. Om het je gemakkelijk te maken vind je achterin het stappenplan een checklist. Zo maak je voor iedereen duidelijk wat er nog moet gebeuren en wat al is gedaan. Succes!

De stappen zijn:

- 1 Creëer draagvlak
- 2 Invoering
- 3 Naleving
- 4 Evaluatie

Wist je dat de meeste Nederlanders voorstander zijn van rookvrije speelplekken?

- Ruim 9 op de 10 Nederlanders zijn voorstander van geheel rookvrije speeltuinen en kinderboerderijen.
- Ruim 8 op 10 tien Nederlanders zijn voorstander van geheel rookvrije terreinen van buitenzwembaden.

1 Creëer draagvlak

Steun vergroten

Steun krijgen van (of binnen) het bestuur, medewerkers en vrijwilligers is een belangrijke eerste stap.

Je vergroot steun door uit te leggen waarom jullie speelplek een rookvrij-beleid wil invoeren. Benader het onderwerp altijd positief en spreek van 'rookvrij' en niet over een rookverbod. Leg uit dat de speelplek kinderen het goede voorbeeld wil geven en hen in een gezonde en veilige omgeving wil laten spelen. Rookvrije omgevingen helpen bovendien (ex-)rokers om niet in de verleiding te komen om te gaan roken.

Zien roken, doet roken

Een rookvrije speelplek maakt roken minder normaal en daarmee minder aantrekkelijk. Je geeft niet alleen het goede voorbeeld aan kinderen, maar zorgt er ook voor dat (ex-)rokers niet in de verleiding komen om te gaan roken. Bovendien zorg je ervoor dat kinderen én ouders niet meer roken. Ook voorkom je dat kinderen sigaretten oppakken of in hun mond stoppen en daarmee het risico op brandwonden. Ten slotte voorkom je afval van peuken en e-sigaretten/vapes.

Let op: wanneer het om een gemeentelijke, onbeheerde, speeltuin gaat, is het belangrijk om ook contact te leggen met de gemeente. Een gemeente kan een speelplek rookvrij maken, door een rookvrij-bord te (laten) plaatsen. Veel speelplekken krijgen subsidie van de gemeente.

Ruud van der Lee, speeltuinvereniging Weerestein

"Het nieuwe beleid hebben we eerst met de bestuursleden besproken en daarna duidelijk en breed gecommuniceerd. Zo wist iedereen meteen waar hij aan toe was."

Inventariseer en bereid voor

Verzamel informatie over:

- door wie, waar en wanneer wordt gerookt
- de mening over de huidige afspraken rondom roken
- de mening over een rookvrij-beleid. Maak gebruik van de voorbeeld-enquête op www.rookvrijegeneratie.nl/speeltuin om informatie te verzamelen.

Stel nieuw beleid voor

Zet een voorstel voor een rookvrij-beleid op de agenda van het bestuur. Bepaal bij een positief besluit of je dit voorlegt aan andere betrokkenen, bijvoorbeeld medewerkers, vrijwilligers of bezoekers.

Niemand wil dat zijn/haar kind ooit gaat roken. Ook de meest verstokte roker wil dit niet. Dit is goed om je te realiseren en geeft aan dat een rookvrij-beleid in het belang is van iedereen.

2 Invoering

Plan van aanpak

Maak een plan van aanpak met een planning en bewaak deze. Stel een projectgroep samen van enthousiaste betrokkenen. Zijn er meer organisaties die de speelplek gebruiken? Zorg er dan voor dat zij ook in de projectgroep komen. Spreek af wie van jullie het aanspreekpunt is voor vragen en opmerkingen van vrijwilligers, ouders, bezoekers en eventuele andere betrokkenen.

Beleid formuleren

Formuleer een duidelijk rookvrij-beleid zodat hier geen misverstanden over ontstaan. We adviseren een geheel rookvrij-beleid zonder uitzonderingen. Dit is het duidelijkst en meest doeltreffend. Je kunt in stappen toewerken naar geheel rookvrij en beginnen met deels rookvrij. Een voorbeeld is:

- Eerst rookvrij met uitzondering van één aangewezen rookplek, uit het zicht.
- Bij meerdere gebruikers van het terrein is het belangrijk dat overal hetzelfde beleid geldt.
- Maak ook afspraken over het naleven van het rookvrij-beleid.
- Het is belangrijk dat je mensen die toch roken op het terrein vriendelijk aanspreekt en informeert (zie stap 3: Naleving).

Voorbeeld rookvrij-beleid

"Onze speelplek is rookvrij. Dat betekent dat niemand rookt op het speelterrein. We doen dit omdat we het goede voorbeeld aan kinderen willen geven. Behalve gezond, is rookvrij spelen ook veilig spelen. Uit onderzoek blijkt dat als kinderen anderen zien roken zij later zelf sneller beginnen met roken. Wij vinden een rookvrije en gezonde omgeving voor iedereen belangrijk."

Hulp van andere organisaties

Betrek organisaties op tijd bij je plannen. Met name als je het terrein deelt met andere organisaties kan het handig zijn om de gemeente te betrekken. Je kunt ook landelijke organisaties om hulp vragen, zoals de landelijke koepel van speeltuinverenigingen LOS en Kinderboerderijen Actief voor rookvrije kinderboerderijen.

Kies een goed moment van invoering

De manier en het moment van invoeren zijn belangrijk. Denk aan:

- veranderingen aan het terrein of de speeltoestellen
- de start van een nieuw seizoen, of na de wintersluiting
- een verbouwing of verhuizing
- een ander groot evenement of belangrijke gebeurtenis, zoals de Nationale Buitenspeeldag (www.jantjebeton.nl)

Tip Organiseer of benut een feestelijk moment waarop het rookvrij-beleid ingaat. Betrek ook de pers hierbij. Gebruik het voorbeeld persbericht uit het informatiepakket.

Rookvrij-beleid communiceren

Informeer alle betrokkenen op tijd over het rookvrij-beleid en wanneer dit ingaat. Benoem hierin ook duidelijk het rookvrij houden van de ingang. Gebruik alle bestaande communicatiekanalen om het rookvrij-beleid bekend te maken (zoals de website, een nieuwsbrief en sociale media). Neem het rookvrij-beleid op in het reglement. Informeer ook externe partijen over de rookvrije afspraak, zoals de gemeente, leveranciers en sponsors.

Tip Gebruik de voorbeeldteksten om het rookvrij-beleid te communiceren.

Veranderingen speelterrein

Ga na welke aanpassingen nog nodig zijn voor het rookvrij maken van de speelplek. Haal asbakken en speciale prullenbakken voor sigaretten weg en ruim alle peuken en wegwerp-vapes op. Plaats rookvrij-borden en posters op het terrein en bij de ingang. Periodiek zijn er acties voor gratis rookvrij-borden. Kijk hiervoor op www.rookvrijterrein.nl. Soms biedt ook de gemeente gratis borden aan. Duidelijke communicatie is belangrijk voor de naleving van het beleid en helpt om mensen aan te spreken die toch roken op het terrein.

Stoppen met roken

Rokers hoeven niet te stoppen met roken om een speelplek rookvrij te maken. Het rookvrij maken van de speelplek kan wel een goede aanleiding zijn om te stoppen met roken. Rookvrije omgevingen helpen (ex-)rokers om niet in de verleiding te komen om te gaan roken. Wellicht kunnen rokers hulp bij het stoppen met roken gebruiken. Door de juiste verwijzing aan te bieden, laat je zien dat je het beste met ze voor hebt. Verwijs mensen die willen stoppen naar de huisarts, www.ikstopnu.nl of in oktober naar Stoptober www.stoptober.nl.

Stoppen-met-rokenprogramma's worden vanuit de basis-verzekering vergoed. Deze begeleiding is bewezen effectief.

Aandacht in de media

Neem contact op met (lokale) media, zoals een dagblad, een huis-aan-huisblad of de plaatselijke radio of televisie. Hiermee breng je de speelplek positief onder de aandacht.

Joyce de Lange, coördinator Kinderboerderij de Minnebeek

"Toen we net rookvrij waren geworden moesten de bezoekers er natuurlijk aan wennen. Maar het heeft nooit tot problemen geleid. Het aantal bezoekers aan de kinderboerderij is sinds we rookvrij zijn ook niet gedaald, in tegendeel."

3 Naleving

Het is belangrijk om afspraken te maken over hoe de medewerkers of vrijwilligers omgaan met mensen die toch roken op de speelplek. Houd er rekening mee dat het naleven van het rookvrij-beleid de eerste weken extra tijd en aandacht vraagt.

Het vriendelijk aanspreken van mensen die roken op het terrein (en bij de ingang) is belangrijk. Spreek iemand altijd direct aan. Ga er in eerste instantie vanuit dat iemand niet op de hoogte is van het rookvrij-beleid. Vraag of hij/zij bekend is met het beleid op de speelplek. Vertel over het rookvrij-beleid en laat diegene weten waar hij/zij wel of niet kan roken. Leg ook uit dat de speelplek het beleid heeft om kinderen het goede voorbeeld te geven en iedereen een gezonde en dus rookvrije omgeving te bieden.

Bepaal wie meehelpt in het aanspreken en informeren van rokers en vraag hier in het begin extra aandacht voor. Vraag in ieder geval alle vrijwilligers en medewerkers mensen aan te spreken en zelf het goede voorbeeld te geven. Leg duidelijk uit wat je van hen verwacht en hoe zij mensen die roken kunnen aanspreken en informeren. Vraag ook bezoekers elkaar te helpen om aan het rookvrij-beleid te denken en elkaar eraan te herinneren aan waarom het beleid er is. Hoe beter het nieuwe rookvrij-beleid bekend is, hoe gemakkelijker naleving gaat.

Onno Visser, Buitenzwembad de Houtvaart

“Zwemmen staat voor beweging, plezier en een gezonde leefstijl en daar past een rookvrij openluchtbad uitstekend bij.”

4 Evaluatie

Evalueer het nieuwe beleid voor een rookvrije speelplek. Stel hierbij de volgende vragen:

- Houden mensen zich aan het beleid?
- Hebben bezoekers en medewerkers van de speelplek voldoende informatie?
- Zijn er aanpassingen nodig om het rookvrij-beleid nog beter zichtbaar te maken?
- Als het terrein nog niet geheel rookvrij is, wat is dan de volgende stap hiernaartoe?

Gebruik de resultaten van de evaluatie om vervolgstappen te bepalen. Bijvoorbeeld door meer aanduidingen op de speelplek te plaatsen of opnieuw het rookvrij-beleid onder de aandacht brengen bij medewerkers, vrijwilligers en bezoekers.

Tip Gebruik de voorbeeldberichten in het ‘Communicatiepakket hercommuniceren rookvrij-beleid spelen’.

Zien roken, doet roken. Kinderen overzien de gevolgen van roken nog niet. Ze vinden het stoer en beseffen niet dat roken verslavend is. Met een rookvrij terrein bescherm je kinderen tegen de schadelijke effecten van (mee)roken en de verleiding om er zelf mee te beginnen.

Communicatierichtlijn

Tips voor de communicatie over het rookvrij-beleid:

- Leg de nadruk op het rookvrij maken van de speelplek, praat niet over een rookverbod.
- Kies een positieve insteek. Vermijd negatieve woorden zoals: verbod en anti-roken.
- Focus op het goede voorbeeld geven, het schadelijke meerroken voorkomen en iedereen een gezonde omgeving bieden.
- Laat weten dat de speelplek aansluit bij de beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie'.
- Kernwoorden die je kunt gebruiken zijn: kinderen, rookvrij, beschermen, goede voorbeeld, gezond opgroeien, zien roken doet roken, Rookvrije Generatie en spelen en roken passen niet bij elkaar.
- Vermijd het gebruik van beeldmateriaal waar tabaksproducten op staan.
- Kies voor het positieve en herkenbare rookvrij-bord en andere aanduidingen op het terrein.

De Rookvrije Generatie:

De beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie' werkt toe naar een samenleving waarin opgroeiende kinderen worden beschermd tegen tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. Iedere week raken honderden kinderen verslaafd aan roken. Ieder kind is er één te veel. We willen ervoor zorgen dat kinderen niet meer in de verleiding komen om te gaan roken. Daarvoor is het nodig dat we samen het goede voorbeeld geven en de omgevingen waar kinderen veel komen rookvrij maken. Een speelplek is een belangrijke omgeving in het leven van opgroeiende kinderen. Daarom draagt een rookvrije speelplek bij aan het realiseren van een Rookvrije Generatie. Zo gaan we samen op weg naar een Rookvrije Generatie.

Checklist 'Op weg naar rookvrij'

1 Creëer draagvlak

- ☐ Betrek belangrijke vrijwilligers/rokers bij de invoering van het rookvrij-beleid.
- ☐ Inventariseer de stand van zaken en meningen over roken op het vakantieverblijf.
- ☐ Stel vanuit het bestuur/de eigenaar een rookvrij-beleid op.

2 Invoering

- ☐ Maak een plan van aanpak.
- ☐ Formuleer een duidelijk rookvrij-beleid.
- ☐ Kies een goed moment van invoering.
- ☐ Communiceer het nieuwe beleid (intern en extern).
- ☐ Bepaal welke veranderingen nodig zijn op de speelplek. Zorg voor genoeg posters, borden of andere rookvrij-materialen om het rookvrij-beleid zichtbaar te maken.
- ☐ Benader media voor positieve aandacht.

3 Naleving

- ☐ Leg vast wie er verantwoordelijk is/zijn voor de naleving.
- ☐ Zorg voor naleving van het rookvrij-beleid.

4 Evaluatie

- ☐ Evalueer het rookvrij-beleid.
- ☐ Bepaal de vervolgstappen.

Kijk op www.rookvrijgeneratie.nl/speeltuyn voor meer voorbeeldteksten en beeldmateriaal om te gebruiken bij de invoering van een rookvrij-beleid.

Heb je nog vragen? Neem dan contact op via: info@rookvrijgeneratie.nl
Kijk voor meer informatie over de Rookvrije Generatie op: www.rookvrijgeneratie.nl